

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Andel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Dra W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Da J. G. Kunst, Arnhem; Da G. R. Kuiper, Haarlem; Da H. W. Laman, Assen; Da C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Da K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Da J. de Vries, Tilburg; Da J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f9.— per jaar.

Advertentie: 35 cent per regel.

INHOUD: De Gereformeerde Student en de Anti-Revolutionaire Politiek IV. — Uit de Schrift: Het lichtere (Lucas 5:25). — Kerkelijk Leven: Het geschiedt tusschen onze Amerikaanse broeders III; Kortadom; Doorzien; Het ruischt; Zeer korrekt; Felleijane; Vragenbus; Tweede deelen. — Kroniek. — Uit het Politieke en Sociale Leven. Onze textielarbeiders. — Kuyper-Bibliografie. XCIV. — Wijsbegeerte. In de School der Wijsbegeerte. — Literatuur en Kunst: Van Afrikaanschen bodem (Slot). — Zending en Evangelisatie: Een en ander. — Uit de Buitenlandsche Kerken: De eenheid der Kerk. — Kerknieuws, enz.

DE GEREFORMEERDE STUDENT EN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE POLITIEK. IV.

Inhoud van het eerste artikel:

Bij den Gereformeerden student is, bij vroeger vergeleken en uitzonderingen daargelaten, het peil der politieke belangstelling ongetwijfeld gedaald. De een zoekt het bij de professoren, de ander bij de studenten, nog anderen laten meer algemeene factoren het zwaart wegen.

Inhoud van het tweede artikel:

Verkeerd is het, de voornaamste oorzaak bij de hoogleraren te zoeken. Ook vroeger oefenden deze noch in de collegezaal, noch door samenspreking met studenten eenigen rechtstreekschen politieke invloed op hen uit. En wat de praktische politiek zelf aangaat, nemen de hoogleraren der juridische faculteit ook nu nog evenzeer als vroeger daaraan deel en als de regering of de partij van de overige hoogleraren diensten verlangden, hebben zij zich, zoo zij meenden hiertoe geroepen te zijn, voorsover ons bekend, niet onttrokken.

Inhoud van het derde artikel:

Beweert men, dat er van de huidige hoogleraren niet de politieke krachtontwikkeling uitgaat als Kuyper en verwt men hun mindere genialiteit, zoo is dit verwt niet gericht tegen hen, maar tegen God, die het alzoo beschikt. Daarbij heeft onze Universiteit 3 fazen doorgemaakt: 1. een, waarin zoo goed als uitsluitend de Gereformeerde beginselen van onder het stof werden opgedooven, 2. een, waarin de Gereformeerde beginselen niet werden los gelaten, maar materiaal verzameld werd om daarmee op de fundamente der beginselen te bouwen, 3. een, waarin beginselstudie en detailonderzoek worden gecombineerd. In die laatste leven we nu. De eerste fase is nimmer af die van de geestdrift, de tweede die van het stille werken, wat naar buiten welken een indruk van matheid geeft, de derde daarentegen leent er zich toe het oude enthousiasme opnieuw te doen ontvatten, de heerlijkheid onzer beginselen te doen schitteren en tevens de wetenschap door detail-onderzoek verder te brengen. Daardoor zal de hand met het volk weer hechter worden en ook de student zal daarvan den invloed ondergaan.

Ook het studentenleven onderging verandering. Niet zulk een als men dikwijls wel meent. Men is zoo vaak geneigd een groep studenten, die men kent, als maatstaf te nemen en zoo te generaliseren. Maar dit valt wel waar te nemen, dat de tijd van het problemen zoeken voorbij is. Men ziet thans vrijwel in, dat men daarmee niet verder komt en dat God ons geroepen heeft met de ten-deele-kennis, welke wij hebben, te werken, zooveel wij kunnen.

Als men meent, dat de ernst onder onze tegenwoordige studenten gemist wordt, dat de fut eruit is, vergist men zich. Zoo kan ook uit het studentenleven alleen de verminderde politieke belangstelling niet worden verklaard.

Opzettelijk gaf ik ditmaal een breder overzicht van de vorige artikelen dan gewoonlijk.

Ik vraag verschooning, dat ik ze eerst na een intermezzo van vijf weken weer vervolg.

Men begrijpt de reden.

Ons traditioneele jaaroverzicht schoof zich er tusschen.

En was het mijn bedoeling in een tweetal nummers twee hoofdartikelen te geven, zoo bleek dit ondoenlijk.

Ik hoop echter, dat de bovenstaande inhoudsopgave voldoende zal zijn om het geheugen op te frischen.

Anders gelieve men zich de moeite te getroosten de desbetreffende nummers zelf op te slaan.

Kan de verminderde belangstelling van den student in het politieke leven voor het grootste deel niet op de professoren en ook niet op de studenten worden verhaald, zoo moet men het wel over een anderen boeg wenden.

Men late hier de geschiedenis spreken.

Daarbij moeten enkele feiten opgerakeld, die bijna in het vergeetboek zijn geraakt.

Laat ik beginnen met het ministerie-Kuyper.

Dankbaarheid vervulde het hart van ons Gereformeerde volk toen Dr Kuyper bij de Hooger-Onderwijswet den effectus civilis voor de Vrije Universiteit bedong.

Het ontbreken daarvan had de ontwikkeling van het niet-theologische deel onzer Hoogeschool in den weg gestaan.

De Juristen b.v. moesten dubbele examina afleggen, aan de Stedelijke Universiteit en aan de onze.

Dit schiep min gewenschte toestanden, waarover we niet behoeven uit te weiden.

Toen echter de graden van onze Universiteit door den Staat werden erkend, bracht dit de verwachte verandering te weeg.

Het getal Juridische Studenten krom.

En men hoopte, dat deze straks zouden zijn de politieke voorlichters van ons volk.

De theologen konden zich dan uit de politiek terugtrekken en zich meer op hun speciaal terrein bewegen.

Deze wensch leefde ook in de Gereformeerde Kerken.

Onder den drang der omstandigheden had men tochtogte het type van den politieke dominee aanvaard.

Als de predikanten er zich niet mee bemoeid hadden, wat zou er van onze anti-revolutionaire politiek terecht zijn gekomen?

Men zag dit ter dege in.

Maar in de verkiezingsdagen vergde de politiek van de krachten van menigen predikant zooveel, dat de gemeente vrijwel onverzorgd bleef.

De katechisaties stonden dikwijls stil. De predikdienst werd soms door ruiling gaande gehouden. Menige gemeente was, hoewel zij een herder bezat, herderloos. Vooral waar op de drukke campagne de zoo dubbelnoodige vakantie volgde.

En nog eens: dat hadden bedoelde kerken er gaarne voor over, zoolang het niet anders kon.

Maar zoodra een ander uitzicht zich opende, namen zij hiermee geen genoegen meer.

Zij, die door onze Juridische Faculteit werden afgeleverd, zouden er zich nu voorspannen. Zoo rekende men.

Dit schiep een eigenaardige konstellatie, waarin zeker de voorbarigheid geen kleine rol speelde.

Men zag het gebeuren, hoe predikanten, die de politiek niet dadelijk loslieten, eenvoudig van de lijst der beroepbaren werden afgevoerd. Een enkele maal kwam het ook voor, dat een predikant beroepen werd op voorwaarde, dat, zoo hij het beroep aannam, zich uit de politiek zou terugtrekken. Zelfs dreef men het hier en daar zoover, dat men als zijn voorkeur te kennen gaf, dat dominee zich ook met de plaatselijke politieke actie niet te zeer zou inlaten.

Natuurlijk was dat zoo niet overal.

Doch een sterke strooming in die richting liep door heel ons land heen.

Dat had vanzelf zijn terugslag op de theologische studenten.

Zij leefden in de politiek niet meer zoo intens mee, omdat zij er later toch weinig mee konden doen.

De prikkel, dat later ook ten deze veel van hen zou worden geëischt, was afgestompt.

Men noemde het verkeerd, dat zij een prikkel nodig hebben.

Ons is het hier alleen te doen om een psychologische verklaring.

Alleen hierdoor reeds verminderde de politieke belangstelling bij de theologische studenten en de theologen vormden aan onze Universiteit toch steeds de meerderheid.

Beantwoordden de prestaties van de juristen, die aan de Vrije Universiteit hun opleiding ontvingen, nu aan de verwachting?

Het zou onoprecht zijn, dit bevestigend te beantwoorden.

Er zijn er, die op politiek gebied een eereplaats bekleeden in partij en land.

Ieder weet ze met name aan te duiden.

Maar als men de naamlijst van de juridische discipelen uit vroeger jaren raadpleegt, hoeven zij er dan niet, wier politieke stem nooit of zoo goed als nooit werd vernomen?

Zij zijn, we willen het gaarne aannemen, voortreffelijke advokaten.

Zij volgen hiermee, ook dit aanvaarden we voelstoots, hun persoonlijke aanleg.

Zich in de politiek te begeven, zou van hen een offer vergen.

Maar deze vraag laat zich niet verdringen: waarom brengen zij dit offer niet?

Als onze partij rijk genoeg was aan voorlichters en deskundige propagandisten, zouden we hen met rust laten.

Maar zoo goed staat het er met onze partij niet voor.

Aan zulken, die het kleinere werk kunnen doen, hebben we gelukkig geen gebrek.

Maar aan hen, die in de politiek groot werk moeten verrichten, wel.

Nu moeten dikwijls zij, die alleen voor het kleinere werk geschikt zijn, zich voor het grootere spannen.

Wij eeren dit in hen.

Maar dit wrekt zich toch op de eene of andere manier.

Tot partij-versterking leidt dit niet.

Ons volk roept: waar zijn de juristen gebleven, op wier hulp en leiding wij stellig gerekend hadden?

En er mag geen ander antwoord gegeven: velen hunner hebben zich verstoken achter de vaten, vol akten en protokollen en wetten. Zij pluizen daar de moeilijkste kwesties, die zich in het alledaagsche leven opdoen, uit. Daaraan werken zij tot in het middernachtelijk uur.

Doch ons volk vraagt weer: gevoelen zij dan niet, dat zij ook nog een hooger roeping hebben, dat zij hun plaats behooren in te nemen in de voorste gelederen onzer partij?

Het antwoord daarop laten wij aan henzelf over. Maar het kan niet anders of hun voorbeeld moet schadelijk werken op onze studenten.

HEPP.

VERKLARING.

Geachte Redactie!

Zoals u weet, lag het in mijn voornemen, in Juli of Augustus des vorigen jaars enkele artikelen voor *De Reformatie* te schrijven in antwoord op de verschillende bedenkingen, in de pers ingebracht tegen mijn in uw blad opgenomen referaat voor de laatste Predikantenvergadering te Utrecht, handelende over de kwestie der regeermacht bij de verkiezingen van ambtsdragers.

Helaas — de veelomvattende arbeid der voorbereiding van de Generale Synode heeft veroorzaakt, dat van de werkelijkheid van dit voornemen niets is gekomen. Gedurende de maanden, die op de Synode volgden, was er, door allerlei oorzaak, geen sprake van, dat ik deze artikelen zou kunnen schrijven. En thans kom ik u een nog langer uitstel vragen, dat zelfs tot afstel zou kunnen leiden.

De zaak is nl. deze: inmiddels hebben Deputaten der Generale Synode voor de overweging der zaak van het vrouwenstemrecht vergaderd. Bij de bespreking van hun arbeid bleek, dat dit punt niet buiten hun studie zou kunnen blijven. Nu het daar in kleinen kring ernstig behandeld zal worden, overlegde ik met Prof. Kuyper, die en tot mijn opponenten en tot deze deputaten behoort, of het niet beter zou zijn, dat ik nu mijn artikelen voorloopig in de pen hield. Binnenskamers verstaat men elkander gewoonlijk beter en komt men gemeenlijk gemakkelijker tot elkander dan in de pers. Bovendien zou het kunnen zijn, dat zulk een polemiek, gok al werd ze in goeden toon en broe-

derlijken zin gevoerd, de zaak zelve zou schaden en een beleumtering werd voor den arbeid dezor deputaten, die als het eenigszins zou kunnen met een eenparig advies moeten komen. Deze overwegingen hebben er toe geleid, dat ik u verzoek, mij voorloopig te ontheffen van de verplichting, die ik op mij nam, opdat ik kan trachten de gewenschte overeenstemming op andere wijze te bereiken. Mocht dit onverhoopt niet gelukken, dan zal ik natuurlijk over de mij toegestane plaatsruimte gaarne alsnog beschikken.

Prof. Kuyper ging met dezen gedachtengang geheel accoord.

Hoogachtend,

Uw dwc.,

J. C. DE MOOR.

UIT DE SCHRIFT.

Het lichtere.

Wat is lichter, te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of te zeggen: sta op en wandel? Lucas 5:23.

Schrikken is niet erg.

Maar niet meer schrikken kunnen, dat is — om te schrikken.

Zoo is dit woord van Jezus een „schrikkelijk” woord.

Want het zegt ons vlak in ons gezicht, dat wij, menschen, de grootste dingen zeggen zonder vrees en beven; wij, die aan de kleine nog niet eens toegekomen zijn, wij roemen, wij beschikken over de groote.

Wij vinden het lichter, te zeggen: uw zonden zijn u vergeven, dan te zeggen tot een „geraakte”: sta op en wandel.

Het verhaal is bekend.

Jezus is gekomen in „zijn stad”, dat is te zeggen: in Kapernaüm. Men kent hem daar; een „een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderstad en bij zijn familie en in zijn huis”.

Ook aan Jezus is dat duidelijk gemaakt, als hij terugkeert in Kapernaüm. Daar brengt men tot hem een verlamde man; loopen kan hij niet, nu wordt hij gedragen door vriendenhand.

Wat zal Jezus doen?

Reeds eerder heeft men hem verlamden zien genezen. Kom, de wonderdoener, de snelgenezer, trede weer op en toone wat hij vermag. Kapernaüm zal hem er om liefhebben en onder de eersten van zijn burgers tellen.

Maar Jezus doet anders, dan verwacht wordt. Voordat hij wonderdoener is, wil hij eerst wonderzegger zijn. Hij wil, vóór hij het kleinere wonder doet, het grootste wonder zeggen, vrede verkondigende, dien, die verre was; die wel geen heiden was, maar een zoon van Abraham, doch in twijfel gevangen. Het grootste wonder komt eerst; en dat is: de vergeving der zonden. Want wat is zwaarder, te zeggen: uw zonden zijn u vergeven, dan te zeggen tot dien verlamde: sta op en wandel?

Wat zwaarder is?

Voor Jezus het eerste. Wie werk heeft, doet immers ook liefst het moeilijkste eerst af en daarna begint hij aan de taak, die minder van de krachten vergt. Zoo begint de Meester met het zwaarte. Voor zijn bewustzijn staat het zoo, dat, om zonden te vergeven, een wilsdaad moet zijn in God en in den Zoon Gods, die de diepten Gods raakt, die de fundamente van een menscheijk bestaan omkeert, die van dood levend, en van rechteloos erigenaam van het eeuwige leven maakt.

Zonden vergeven, dat is: roepen wat niet is, opdat het zij. Doch een verlamde genezen, dat is: wat bestaat, bewaren in zijn voortbestaan.

Zonden vergeven of — genezen: het is de tegenstelling van: scheppen of onderhouden; van: eenwig afstel of tijdelijk uitsel van dood; van: souveriniteit in het maken van wat niet is, of — afhankelijkheid in het gebruiken van krachten, die God in de schepping gelegd heeft, ook in de zielen der genezenden.

Zonden vergeven, dat raakt de eeuwigheid. Ziekte genezen, dat grijpt alleen in op den tijd.

Zonden vergeven, dat is het privilege, dat God zich nooit uit de handen geeft.

Maar zieken genezen, ... wel, als gij een geloof hebt als een mosterdzaad: gij zult tot dezen berg zeggen: ... en hij zal doen wat gij zegt. Zieken genezen, men kan het zelfs zonder geloof, ... zijn de zonen der Farizeeërs er niet om Jezus, en de Egyptische tovenaars om Mozes na te doen? Ja, dit privilege heeft God tot gemengd gemaakt: het is na te volgen, — lichter is het, heel veel lichter.

Schriftgeleerden nu zijn menschen, die niet meer schrikken kunnen, die alles onder de knie hebben; ze zijn menschen van de routine. Ze hebben er dagwerk aan: zonden vergeven, zonden „houden”, het is voor hen een handomdraai. Wat doen ze eigenlijk anders? Ze rekenen alles uit; ze wikken en wegen, ze hebben de geboden bij de hand en de lijst der „kenmerken” is volledig bijgewerkt, tot op de laatste gecanoniseerde uitspraak, tot op

de laatste wetsuitlegging toe. Zoo weten zij precies wie er komt en wie niet. Laat u door deze gegabberde zielzorgers onderzoeken en de diagnose zal niet uithijven: wat kan een schriftgeleerde nu niet op papier zetten? Ja, de man kan zonden-vergeving aankondigen. Uw vader, o geraakte, verlamde man, daar op dat bedje, uw vader was veel. Maar ziet gij daar de schriftgeleerden? Kijk ze goed aan, man: ze zijn honderd maal meer waard, dan uw vader. Want uw vader bracht u maar in deze wereld, maar de schriftgeleerden brengen in de toekomstende. De schriftgeleerden maken wet; wie deugd en ondeugd zelf vinden kan, kan ook schuld of onschuld bepalen.

Zoo hebben die Schriftgeleerden allen dag zonden vergeven of zonden, gehouden. De biechtoren zijn geen kwellingen meer en de stoel Gods, waarop zij zijn gaan zitten, is hun niet te benauwend meer, zij voelen hem niet meer branden onder zich. Wat is makkelijker dan biechtelingen, die belijden naar den regel, ook heen te zenden „naar den regel” met de vertroosting: het is wel, mijn zoon, het is wel?

Wat is lichter, dan te zeggen: uw zonden zijn u vergeven?

Maar zóó gemakkelijk als Jezus het maakt, moet het naar hun oordeel toch niet. Jezus geeft gratie, maar hij doet dat zonder eenige gratie in zijn beschermend gebaar of in zijn stroelend woord. Zal men voortaan zonden kwijtschelden en geen gewichtig mensch meer zijn? Zie, hoe Jezus kwijtscheldt. Laat nog staan, dat hem niemand heeft aangesteld, en dat deze burger van Kapernaüm er nooit voor „gestudeerd” heeft. Maar is het niet verschrikkelijk, dat hij de zonden vergeeft, zonder breed te onderzoeken, zonder de vragenlijst aan den candidaat-voor-de-wettelijke-rechtaardigheid voor te leggen? Wie vergeeft nu zonden, zonder gewichtig te doen? Het ambt verliest bij dezen Nazarener alle prestige: hebben ze Kapernaüm niet gewaarschuwd?

Zoo mompelen zij.

En zij hebben makkelijk spel. Wie een ander beschuldigt, dat hij te gemakkelijk over de dingen heenloopt, versterkt bij derden de gedachte, dat hij zelf ernst maakt met den arbeid. Zelf vinden zij het zoo gemakkelijk, te vergeven. Maar nu het hier geheel zonder eenigen omslag gebeurt zonder biecht, en bij dien man, die óók zijn zondenregister had, nu stellen zij Jezus in staat van beschuldiging. Gemakkelijk hebben die menschen het altijd. Maar den omhaal kunnen zij niet missen. Wie dien wel kan missen, verscheurt het kleed, dat met zijn bonte schoonheid hun naaktheid bedekt.

En dat heeft Jezus gedaan.

Nu komt Jezus over op hun eigen standpunt. Ik geef toe, zegt hij, dat ik gemakkelijk beweren heb, als ik den vrede met God aankondig voor dezen ellendige. De eeuwigheid kan het eerst verklaren. Daarom zal ik een teeken geven: zoon, sta op! Wandel!

Toen hebben alle omstanders Jezus geprezen en hem daarmee zeer gedaan. Want ze zeiden: nu heeft hij het moeilijkste volbracht. Maar het was het zwaarte niet. Ze spraken: nu kan hij zonden vergeven. Zonden we niet de ziel vertrouwen aan den geneesheer van het lichaam?

Toen was het aantal der ergernissen en der struikelblokken op den weg tot God met een vermeerderd. Niet Jezus had het gelegd. Hij had alleen maar laten zien, dat het er lag. Het is het groote struikelblok, waarover zij vallen, die het zwaardere gelooven op grond van het minder zware. Toch moet het opzichzelf geloofd zijn.

Wat is lichter?

De vraag is gesteld naar het antwoord, dat wij geven.

En ons antwoord is zoo dwaas.

Wij allen zeggen: het is lichter absolutie te geven, dan lamme beenen te doen wandelen.

En het vreeselijke is, dat we die stelling zoo algemeen mogelijk toepassen.

Te zeggen wat God geven zal, is gemakkelijker voor onze grove oneerbiedigheid, dan de krachten, die hij ons gegeven heeft, ook met geloof te gebruiken. Het eerste is, te troosten met absolutie. Het tweede is een machteloze, dien Satan nu zooveel jaren gebonden had, te onthinden, door het bevel: sta op, wandel.

Ja, het is lichter voor onze grovigheid, te appeleren op de onzienlijke wereld, dan te veranderen de zienlijke.

Zeggen is lichter dan doen; zoo leugenachtig zijn wij.

Gemakkelijker is het, te rammelen met de sleutelen des hemels, dan te doen, wat in de macht staat van een geloof als een mosterdzaad.

Over God beschikken en over de ingewanden van Zijn barmhartigheid is voor onze Godvergeten zielen en onze zelfstprevelende monden gemakkelijker, dan zelf iets durven, dat, als het eens niet gelukte, ons rangschikken zou onder de dis-

¹⁾ Schürer, Geschichte des Jüd. Volkes, II, 8. 378.

ciplen van het machteloze christendom, die den knaap, dien doodzieken knaap, niet kunnen genezen, maar wachten moeten op den Meester²⁾.

Decreteeren over de eeuwigheid is lichter, dan één knoop van den tijd ontwarren, één zenuwknop in dit leven van allen dag.

Het is voor slappe zielen, al spreken ze duizend waarheden, zoo gemakkelijk, zich met de leugen te bedekken. Want wanneer ik er niet tegen opzie, te zeggen: zóó is mijn God, ... maar er wel tegen opzie, mij zelf bloot te geven aan wie mijn daden controleeren kan (het groote punt, dat God op mij voor heeft), wel, dan mag ik God prijzen en mijzelf schuldig verklaren, — al zeg ik duizend waarheden, ik kom om in de leugen.

Dát is „ketterij”. De meest gevaarlijke, de minst bestrafte.

Dominee, schrijf dien tekst op den wand van uw kamer en, ouderling, lees hem over, voor gij zielen troosten gaat.

Het christendom is zoo zwaar, omdat het zoo makkelijk te zeggen is.

God is niet te controleeren en de waarheid van mijn woorden over Hem ook niet.

En hij, die ons hart kent, weet, dat wij daarvan profijt trekken. Al is het onbewust, hij weet toch, dat wij het doen.

Men heeft het verweten aan de kerk en aan het christendom, dat zij zoo heel gemakkelijk een wissel op de eeuwigheid uitreiken kunnen. Maar een wissel op den tijd afbetalen, dat ging zóó maar niet. Het machteloze christendom!

Maak u nooit van dat verwijt af. Ge zoudt u ook van Jezus ondoen. Want hij striemt u met deze vraag, die immers naar uw eigen antwoord gesteld is. Hij haalt voor uw bewustzijn, wat in uw eigen onderbewuste praktijk leeft.

Sidder, o mensch!

Rechtaardigmaking verkondigen is gemakkelijk, dan in één ziel, in één gezin, in één familie het licht van den hemel te doen schijnen.

Wedergeboorte veronderstellen of tegen die onderstelling opkomen, rechtaardigheid aanzeggen of ontzeggen, het is lichter dan één ding ook maar doen.

Een ander zeggen, dat zijn innigste gebeden gehoord worden, vooral als men de verhooring eerst kan verwachten als allen dood zijn, is gemakkelijker, dan zelf te bewijzen, met daden te bewijzen, dat God uw gebed heeft verhoord. Jezus heeft dat voor zich kunnen aantonen. „De zondaars hoort God niet³⁾”, en Hem heeft de Vader altijd gehoord.

Maar gij?

Wij hebben het zwaardere beschouwd als het lichtere. Wij hebben de waarheid omgekeerd. Wij vinden het gemakkelijk, over de diepten Gods te spreken, die de Geest onderzoekt. Wij vinden het lichter, onzen Vader, onzen Rechter uit te tekenen, dan één ding te doen in Zijn naam.

Waarom is deze tekst zoo zelden intreetekst?

Wij zouden het beeld niet gebruiken van den man, die eens, sprekende over God en mensch, gezegd heeft:

„Herinner u het verhaal van de vlieg en het hert, dat de vlieg, die op zijn gewei zat, tot het hert zeide: ik hinder u toch niet? — Ik wist niet eens, dat gij bestond!”

Als God, zoo antwoorden wij, niet van ons wist, het zou niet de moeite waard zijn voor Hem te sidderen.

Maar juist omdat Hij van ons weet en van onze ondoordachte waarheden of onwaarheden (die beide leugens zijn) alles afweet, daarom zeggen we met dien man van daareven wel:

„Gij meent misschien, omdat gij tot God spreekt, omdat gij Hem van kind af goed kent en omdat gij gewend zijt, zijn naam lichtvaardiglijk in uw gesprekken te mengen, dat God dadelijk alarm zal slaan, als Hij merkt, dat gij Zijn woorden wilt vervalschen⁴⁾.”

Sidder, o mensch! Er kan veel over Hem gezegd worden zonder dat de hemel alarm slaat. Dat is de zwaarigheid van „het lichtere”.

K. SCHILDER.

²⁾ Matthieus 17.
³⁾ Joh. 9:31. Vgl. Prof. Grosheide, Commentaar op Matth., bl. 111.
⁴⁾ Kierkegaard, Keur u. d. werken van —, bl. 303/4.

KERKELIJK LEVEN.

Het geschil tusschen onze Amerikaansche broederen.

III.

Betreuren we dus den hobgen toon in het boek van de predikanten Danhof en Hoeksema „Van Zonde en Genade”, waarin zij de leer der Gemeene Gratie bestrijden, anderzijds volgde op dezen eersten indruk de tweede: welke staaltjes van sterke logika levert hun boek.

Indien zij maar van de juiste praemissen (grondstellingen) uitgingen, wat kracht zouden zij dan in de Amerikaansche kerken kunnen ontwikkelen.

Zoo zij slechts beschikten over een goed voorzien dogmatisch en dogma-historisch fonds, zou men van

hen groote zij zich k aan wie Amerika d Han goe Maar da maken va Het eers Het boel historisch wing, repli Tilt deze principieel maar meer meene gra Maar in aan broe Zij kom haar niet één.

Met de Tot ble.

uns en Pe ven ze in achter. Ma uitspraak g Doch op hoog geven regels. Ma „Doch abs zilver toez sche adert king en pr ting van de betrokken

mensch, la verband de apart, low die praede ristische k werd, dat

het eindres hang geda geestelijk z karakter d tergend g schadelijke

Dit oord niet malse is het goe letten.

Bij onze de natuur hadden zij nisch ve levens uit eere Gods, gansche w beginselen, en de verk baar te z (Blz. 42.)

Dat opeer komen de toeyens nitz sche volk? van Dr Wa niet eens beschouwin naar offici valt uit h leiden wak leren en v ntlepping v heeten.

Maar z nationale v der persoo den sterke moest zijn de groote zamenreep overheid n bet de ge maar wilde van de za (Blz. 44.)

lukt „En achreven a van de v

Wie zou verbazing. Zulk ee vreemd.

Ik zou dat op de historische bal vergies genoeg.

De schr heerschrev beslissende nis. Op z zij de Doz artikelen t aard maar niet heel ben meer van de N delbergach